

เรื่องเล่าสุภาษิต

วิจารณ์ พรหมนิมิตตรกุล*

盲人摸象 Máng rén mō xiàng ตาบอดคลำช้าง

盲 Máng ตาบอด
人 rén คน
摸 mō ลูบ/คลำ
象 xiàng ช้าง

มีคนตาบอดกลุ่มหนึ่งได้ยินคนพูดถึงช้างอยู่บ่อยครั้งว่า ช้างนั้น มีขนาดสูงใหญ่มากและมีจุดเด่นหลายอย่างที่สัตว์อื่นไม่มี แต่หูฟังมาอย่างนี้ก็น่าประหลาดใจของช้างจริงๆ ไม่ออกกว่าแท้จริงแล้วช้างเป็นสัตว์ที่มีลักษณะอย่างไร

วันหนึ่ง เหล่าคนตาบอดได้ยินมาว่าจะมีช้างเชือกใหญ่ 1 เชือกผ่านมาแถวนี้ กลุ่มคนตาบอดไม่รอช้ารีบออกมาเจอช้างเชือกดังกล่าว สักพักหนึ่งก็ปรากฏช้างเดินผ่านมาจริง พวกคนตาบอดดีใจกันยกใหญ่รีบเข้าไปขออนุญาตเจ้าของช้างเชือกดังกล่าวเพื่อจะได้มีโอกาสสัมผัสกับช้างที่คนอื่นพูดถึงกันเสียที เจ้าของช้างผู้ใจดีส่งสารถีตาบอดจึงอนุญาตให้เข้าไปจับช้างด้วยความเห็นใจ ด้วย

เหตุนี้เองกลุ่มคนตาบอดต่างพากันเข้าไปจับช้างกันเป็นการใหญ่ บ้างก็เข้าไปจับงวงช้าง บ้างก็ไปจับหูช้าง บ้างก็เข้าไปจับท้องช้าง พอได้จับ ได้คลำช้างกันจนเป็นที่พอใจแล้ว ต่างก็เข้าไปบอกบอกขบใจเจ้าของช้าง

หลังจากช้างเดินไปแล้ว กลุ่มคนตาบอดก็จับกลุ่มพูดคุยกันอย่างตื่นเต้นถึงเรื่องช้าง

คนที่ได้จับหูช้าง พูดว่า “ช้างเหมือนพัดอันใหญ่ๆ อันหนึ่ง”

คนที่ได้จับงวงช้าง พูดว่า “ช้างเหมือนงูตัวใหญ่ๆ ตัวหนึ่ง”

คนที่ได้จับท้องช้าง พูดว่า “ช้างเหมือนกำแพงใหญ่ๆ ใหญ่ๆ”

คนที่ได้จับขาช้าง พูดว่า “ช้างเหมือนเสาใหญ่ๆ 1 ต้น”

คนที่ได้จับหางช้าง พูดว่า “ช้างเหมือนเชือกหนึ่งเส้น”

กลุ่มคนตาบอดคุยกันถึงครึ่งวัน สุดท้ายก็ยังหาข้อสรุปไม่ได้ว่า แท้ที่จริงแล้ว “ช้าง” มีรูปร่างหน้าตาเป็นอย่างไรกันแน่

สุภาษิตคำนี้ เปรียบเทียบถึงคนที่ดูหรือเห็นเพียงแค่ด้านเดียวก็เข้าใจไปเองว่าเป็นอย่างที่เราเองคิด

老生常谈 Lǎo shēng cháng tán คนแก่ว่าไว้

老生 Lǎo shēng ผู้อาวุโส/คนแก่
常 cháng มักจะ/บ่อยๆ
谈 tán พูด/กล่าว

ยุคสมัยสามก๊ก รัฐเว่ย 魏国 wèiguó “เว่ยกั๋ว” มีนักโหราศาสตร์คนหนึ่งนามว่า 管辂 guǎnlù “กั๋วอันลู่” อยู่มาวันหนึ่ง ขุนนางตำแหน่งเสนาบดีได้เชื้อเชิญว่านลู่มาทำนายโชคชะตาให้กับตนเอง โดยให้ทำนายดวงชะตาตนเองว่าจะได้เป็น 三公 Sāngōng “ซานกง” หรือไม่? ผลทำนายออกมาว่า “ตำแหน่งของท่านนั้นสูงหนักหนาและยังเป็นผู้มีอำนาจมากเสียด้วย แต่ทว่าเสียอยู่อย่างที่ท่านเป็นคนไร้น้ำใจ ผู้คนต่างก็เกรงกลัวท่าน หากว่าท่านรู้จักนอบน้อม ถ่อมตน มีความสุขุมรอบคอบ ประพฤติตนในทางที่ถูกที่ควรก็จะไม่ถูกใครกล่าวร้ายป้ายสีและก็จะได้ตำแหน่งซานกงที่ท่านต้องการสมดังปรารถนาแน่นอน” เสนาบดีได้ยินคำทำนายถึงกับอุทานออกมาว่า “นี่มันปรัชญาผู้อาวุโสกล่าวไว้เนี่ย!”

สุภาษิตคำนี้ หมายถึง ให้เราฟังคำพูดของผู้ใหญ่ หรือคำโบราณไว้ให้ดีแล้วจะเป็นศรีแก่ตัว

望梅止渴 Wàng méi zhǐ kě ฝันไม่เป็นจริง

望 Wàng ความปรารถนา ความหวัง
梅 méi ผลบ๊วย
止 zhǐ สลาย มลายหายไป
渴 kě กระหาย

ในฤดูร้อนวันหนึ่ง โจโฉ 曹操 Cáocāo นำกองทัพหมายปราบจางซีว 张绣 Zhāngxiù ระหว่างทาง อากาศร้อนผิดปกติ แดดร้อนดังเปลวไฟ บนฟ้าไร้เงาเมฆ กองทัพเดินอยู่บนเขาที่คดเคี้ยว แห้งแล้งกันดาร ดันไม้สองข้างทางถูกแดดเผาตายยืนต้นเหลือเพียงกรวดหิน มองแล้วยิ่งหมดแรงใจ ถึงตอนเที่ยงตรง เหล่าทหารเริ่มเคลื่อนไหวพลซาลงๆ ทหารบางคนหมดสติล้มลง

โจโฉเห็นกำลังพลเริ่มเดินทัพช้าลง สายตาส่งมองเหล่าทหารและม้าบนหลังที่ยังไม่ได้กินน้ำสักหยด จู่คิดขึ้นมา อย่าว่าแต่จะเคลื่อนไหวพลให้เร็ว แค่จะเคลื่อนไหวพลต่อไปยังลำบากเลย หากสถานการณ์ยังเป็นเช่นนี้คงไม่ได้การเป็นแน่ จึงตะโกนสั่งการ “ทหารทุกคนฟังทางนี้ บริเวณนี้คงไม่ได้การเป็นแน่ จึงตะโกนสั่งการ “ทหารทุกคนฟังทางนี้ บริเวณนี้ไม่ได้ไกลจากน้ำมีแม่น้ำ” เหล่าทหารพอได้ยินคำว่า “น้ำ” ต่างยกหน้าขึ้นฟังคำสั่ง “แหล่งน้ำต้องข้ามอีกลูกไปเสียก่อน ทว่าหากเคลื่อนไหวพลข้ามเขาไปอย่างนี้...” (โจโฉครุ่นคิดอยู่ครู่หนึ่ง พูดต่อไปว่า) “ระยะทางยังอีกไกล เกรงว่าจะไม่ทันกาล (จับพลันสายตามองเห็นต้นบ๊วยอยู่ข้างหน้าเกิดความคิดขึ้นจึงสั่งการ) เหล่าทหารทั้งหลายพวกเจ้าเห็นต้นบ๊วยที่อยู่ข้างหน้าหรือไม่ ? (พลางชี้แล้ในมือชี้ไปข้างหน้า) “ที่นั่นลูกบ๊วยทั้งใหญ่ทั้งหอมหวาน หากพวกเราเร่งฝีเท้าอีกสักนิด เร่งข้ามเขาลูกนี้จะสามารถเด็ดบ๊วยนั้นกินแก้กระหายได้บ้าง” (เหล่าทหารจินตนาการภาพ น้ำลายสอในปาก อากาหรือน้ำเริ่มลดลง เริ่มเกิดความหวังขึ้นมา) “พวกเจ้าจะรอช้าอยู่ไยไม่รีบเคลื่อนไหวพลเสียที” เหล่าทหารจึงเริ่มมีเรี่ยวแรงเดินทางอีกครั้ง

สุภาษิตคำนี้ อุปมาถึงความหวังที่ไม่สามารถเป็นจริงขึ้นมาได้ ต้องใช้ความฝันปลอบใจตนเองว่าเป็นเรื่องจริง

